

Aan de gemeenteraad

Datum : 27 januari 2026
Zaaknummer : 4903836
Contactpersoon : Michel Rijke
Telefoonnummer : 026 3774079

Onderwerp: Definitief Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van het definitieve [Nationaal Programma Ruimte voor Defensie](#) (NPRD). In juni vorig jaar hebben wij u [geïnformeerd over de zienswijze](#) die wij hebben uitgebracht op het ontwerp van dit programma. Op 19 december heeft het kabinet een definitief besluit genomen over het NPRD, waarmee de ruimtelijke keuzes zijn vastgelegd om de defensiebehoeften te realiseren.

Inleiding

Het Rijk investeert in Defensie om de nationale veiligheid te versterken. Deze investeringen vragen niet alleen om extra militairen en materieel, maar ook om meer ruimte. Om deze ruimtevrage te organiseren, heeft het kabinet het NPRD opgesteld. Dit programma geeft richting aan waar en hoe Defensie haar activiteiten wil uitbreiden en aanpassen.

Het ontwerp-NPRD is eerder vastgesteld en ter inzage gelegd. Vanwege de impact voor Arnhem hebben wij een zienswijze ingediend. Daarin hebben wij begrip getoond voor de opgave, maar ook aandacht gevraagd voor de effecten op natuur, leefkwaliteit en ruimtelijke samenhang.

Definitief Nationaal Programma Ruimte voor Defensie

Sinds de vaststelling van het ontwerp zijn aanvullende onderzoeken uitgevoerd, mede op [advies van de Commissie MER](#). Ook is een landelijke ronde van informatiebijeenkomsten georganiseerd en zijn bijna 2.000 zienswijzen ingediend. De beantwoording van alle zienswijzen is door het Rijk gebundeld in de [Nota van Antwoord](#). Deze zienswijzen hebben op enkele onderdelen geleid tot aanpassingen in het NPRD, maar niet tot andere locatiekeuzes. Het kabinet heeft nu definitieve keuzes gemaakt voor de ruimtelijke uitbreidingen. Voor het merendeel van de defensiebehoeften zijn definitieve locaties aangewezen. Voor negen behoeftes geldt dat er nog ontwerp-voorkeursalternatieven zijn aangewezen, waarover inspraak mogelijk blijft. Dit speelt niet voor de locaties in of rondom Arnhem.

Datum: 27 januari 2026
Zaaknummer: 4903836
Pagina: 2

Reactie op zienswijze Arnhem

Onze [zienswijze](#) op het ontwerp-NPRD richtte zich op de gevolgen van defensieactiviteiten voor natuur, leefomgeving en ruimtelijke samenhang. We hebben zorgen geuit over de stapeling van militaire activiteiten op en rond Vliegbasis Deelen, de aanleg van een onverharde landingsbaan voor zware militaire luchtvaart en de toename van helikopter- en laagvlieggebieden in kwetsbare natuurgebieden.

Het Rijk heeft deze zorgen erkend en beantwoord (zie bijlage voor de antwoorden die specifiek betrekking hebben op onze zienswijze), maar dit heeft niet geleid tot aanpassing van de plannen. De locatiekeuzes blijven ongewijzigd en de voorgenomen uitbreiding op Deelen wordt doorgezet. Defensie geeft aan dat in de vervolgfase aanvullende onderzoeken plaatsvinden, dat mitigerende maatregelen worden verkend en dat lokale betrokkenheid wordt toegezegd bij de verdere uitwerking en vergunningprocedures.

Vervolgstappen en juridische positie

Met het vaststellen van het NPRD start de uitvoeringsfase. Het programma zelf is een beleidsdocument; daartegen kan geen bezwaar worden gemaakt. De locatiekeuzes liggen vast. Nu volgen planologische procedures om deze keuzes uit te werken, waarbij inspraak en juridische stappen mogelijk zijn.

Het Rijk kan gemeenten of provincies als bevoegd gezag aanwijzen, maar ook zelf besluiten nemen via een projectbesluit of een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) van nationaal belang. In die gevallen is het Rijk niet afhankelijk van lokale overheden. Bij een projectbesluit wordt eerst een ontwerp ter inzage gelegd, waarbij iedereen een zienswijze kan indienen. Een BOPA van nationaal belang volgt de reguliere procedure, inclusief bezwaar en beroep. Defensie kan ook de provincie vragen deze instrumenten in te zetten; dan neemt de provincie het besluit.

Voor Arnhem betekent dit dat wij geen bezwaar meer kunnen maken tegen het NPRD zelf, maar wel invloed kunnen uitoefenen in de uitwerkingsfase, onder meer via gebiedsprocessen en zienswijzen. De bijlage *'Realisatiestrategie per behoefte'* geeft de aanpak van Defensie weer voor procedures, vergunningen en termijnen per behoefte die relevant zijn voor Arnhem. Deze strategie is opgesteld door Defensie en kan nog wijzigen naarmate de uitvoering concreter wordt. Defensie is voornemens om in 2026 het merendeel van de planologische procedures op te starten. Zodra duidelijk is welke daarvan voor Arnhem relevant zijn en op welke momenten inspraak mogelijk is, informeren wij u daarover.

Datum: 27 januari 2026
Zaaknummer: 4903836
Pagina: 3

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

P. Sennema

A. Marcouch

Bijlagen

- Nota van Antwoord (Arnhemse zienswijze)
- Realisatiestrategie per behoefte (Arnhem)